

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Põhiõigused](#) > Hungary

Liikmesriikide kohtud ja muud kaebusi lahendavad organid

Sisu koostaja:

Ungari

Ungari

I. Riiklikud kohtud

I.1. Kohtud

I.2. Konstitutsioonikohus

II. Inimõiguste kaitsega tegelevad riigiasutused, ombudsman

II.1. Põhiõiguste volinik

II.2. Spetsiaalsed inimõiguste kaitsega tegelevad asutused

II.2.1. Ungari riiklik andmekaitse- ja teabevabaduse amet

II.2.2. Võrdse kohtlemise amet

II.2.3. Politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjon

III. Muu

III.1. Ungari riigiprokuratuur

III.2. Ohvriabi

III.3. Õigusabi

I. Riiklikud kohtud

I. 1. Kohtud

1. Ülesanded

Ungari põhiseaduse (Ungari konstitutsiooni) kohaselt on kohtute ülesanne mõista õigust. See tähendab otsuste langetamist kriminaalasjades ja eraõiguslikes vaidlustes, otsustamist haldusotsuste ja omavalitsuse määruste seaduslikkuse üle ning väljaselgitamist, kas kohalik omavalitsus on täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi. Samuti võidakse seadusega määrata kohtule otsustamiseks muid asju.

Kohtu sõltumatuse tagamise põhimõtted on sätestatud põhiseaduses: kohtunikud alluvad üksnes seadusele, neile ei tohi anda juhiseid nende õiguslike otsuste kohta ning nad võidakse ametist kõrvaldada üksnes seaduses ettenähtud põhjustel ja vastavate menetluste alusel. Nad ei tohi kuuluda erakonda ega osaleda poliitilises tegevuses.

2. Korraldus

Ungaris täidab õigusemõistmise ülesannet Ungari ülemkohus (*Kúria*), piirkondlikud apellatsioonikohtud, piirkonnakohtud, ringkonnakohtud ning haldus- ja töökohtud.

Eri kohtutasemetel ei ole hierarhilisi suhteid. Hierarhias kõrgemal asuvatel kohtutel ei ole volitusi anda juhiseid hierarhias allpool olevatele kohtutele. Kohtunikud teevad otsuseid vastavalt seadusele ja enda moraalsele tõekspidamisele.

Ringkonnakohtud (*járásbíróságok*)

Enamikul juhtudel käsitleb asja esimese astme kohtuna ringkonnakohtus. Praegu mõistab Ungaris õigust 111 ringkonnakohtu. Ungariskeelne mõiste Budapesti ringkonnakohtute kohta on „*kerületi bíróság*“. Budapesti 23 ringkonnas töötab kuus ühetaolist ringkonnakohtu (*egyészített kerületi bíróság*). Ringkonnakohtud on esimese astme kohtud ja neid juhatab eesistuja.

Haldus- ja töökohtud

Ungaris on 20 haldus- ja töökohtu, mis, nagu osutab ka nende nimi, tegelevad üksnes haldus- ja töövaidlustega. Nende peamine ülesanne on vaadata läbi haldusotsuseid ning mõista õigust töösuhetest ja töösuhete sarnastest suhetest tulenevates kohtuasjades.

Piirkonnakohtud (*törvényszékek*)

Piirkonnakohtud toimivad esimese või teise astme kohtutena. Piirkonnakohtusse saab pöörduda kahel viisil. Üks viis on see, kui huvitatud pool kaebab esimeses astmes (teisisõnu kas ringkonnakohtus või haldus- ja töökohtus) tehtud kohtuotsuse edasi. Mõne kohtuasja menetlemist alustatakse aga piirkonnakohtus, sellisel juhul toimivad need kohtud esimese astme kohtutena. Milliseid kohtuasju see puudutab, määratakse kindlaks menetlusõigusega (tsiviilkohtumenetluse seadustik ja kriminaalmenetluse seadus), näiteks kohtuasjaga hõlmatud summa suuruse põhjal või selle põhjal, kas tegemist on erijuhtumiga või eriti raske kuriteoga. Piirkonnakohtud koosnevad kolleegiumidest ja töörühmadest ning kriminaal-, tsiviil-, majandus- ja haldus- ning tööküsimuste osakondadest, kes töötavad eesistuja juhatusel.

Piirkondlikud apellatsioonikohtud (*ítélőtáblák*)

Viis piirkondlikku apellatsioonikohtu esindavad piirkonnakohtute ja ülemkohtu vahel asuvat taset ning need loodi varasema ülemkohtu koormuse vähendamiseks. Piirkondlikud apellatsioonikohtud tegelevad piirkonnakohtute otsuste peale esitatud kaebuste lahendamiseks. Kriminaalasjades, kus piirkonnakohtus oli teise astme kohus, on piirkondlikud apellatsioonikohtud kolmanda astme kohtud. Piirkondlikud apellatsioonikohtud koosnevad kolleegiumidest ning kriminaal- ja tsiviilosakondadest.

Ungari ülemkohus

Kohtuhierarhia tipus on ülemkohus ning seda juhivad eesistuja. Selle tähtsaim ülesanne on kehtestada ühetaoline ja järjekindel kohtupraktika. Ülemkohus täidab seda ülesannet, tehes ühtlustavate otsustena tuntud otsuseid. Need otsused pakuvad põhimõttelisi juhiseid ning on kohtutele siduvad.

Ülemkohus

- teeb otsuseid piirkonna- või piirkondlike apellatsioonikohtute otsuste peale esitatud kaebuste kohta seaduses ettenähtud juhtudel;
- hindab läbivaatamistautlusi;
- teeb ühtlustavaid otsuseid, mis on kohtutele siduvad;
- analüüsib lõpetatud ja lõplikeks muutunud kohtuasjade alusel kohtulahendeid ning uurib ja kontrollib selles raamistikus kohtute praktikat;
- avaldab põhimõttelisi kohtuotsuseid;
- teeb otsuseid selle kohta, kas kohalike ametiasutuste määrused on kokkusobimatud muude õigusaktidega ja tuleb tühistada;
- teeb otsuseid, mis käsitlevad kohalike ametiasutuste suutmatust täita oma õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

Ülemkohtu koosseisu kuuluvad kohtuotsuse tegemise ja ühtlustamise kolleegiumid, kohalike omavalitsuste ja põhimõtteliste kohtuotsuste kolleegiumid ning kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja tööküsimuste osakonnad ja kohtupraktika analüüsi töörühmad.

Riiklik kohtute amet (*Országos Bírósági Hivatal*) ja riiklik kohtute nõukogu (*Országos Bírói Tanács*)

Riikliku kohtute ameti esimees täidab kohtute haldamisega seotud keskseid ülesandeid, tal on eelarveseaduse kohtuid käsitleva peatüki kohased juhtimisõigused ning ta valvab piirkondlike apellatsioonikohtute ja piirkonnakohtute eesistujate halduskohustuste täitmise üle. Riiklik kohtute nõukogu, kohtunike valitud sõltumatu organ, mis koosneb üksnes kohtunikest, on kohtute keskse haldamise järelevalvenõukogu. Lisaks oma järelevalveülesannetele osaleb riiklik kohtute nõukogu ka kohtute haldamises.

3. Kontaktandmed

Országos Bírósági Hivatal

Address: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Postiaadress: 1363 Budapest Pf.: 24.

Telefon: +36 (1) 354 41 00

Faks: +36 (1) 312-4453

E-post: obh@obh.birosag.hu

[Kohtute veebisait](#)

I.2. Konstitutsioonikohus

1. Ülesanded

Konstitutsioonikohus (*Alkotmánybíróság*) on peamine põhiseadust kaitsev organ. Selle ülesanded hõlmavad demokraatliku õigusriigi, põhiseadusliku korra ning põhiseadusega tagatud õiguste kaitsmist, õigussüsteemi sisemise järjekindluse tagamist ning võimude lahususe põhimõtte jõustamist.

Konstitutsioonikohtu rajas Rahvuskogu 1989. aastal. Põhiseaduses sätestatakse konstitutsioonikohtu ülesandeid ja eesmärki käsitlevad põhieeskirjad, selle töökorraldus- ja menetluseeskirjade põhijooned on esitatud aga konstitutsioonikohtu seaduses. Konstitutsioonikohtu üksikasjalikud menetluseeskirjad on sätestatud kodukorras.

2. Korraldus

Konstitutsioonikohus on organ, mis koosneb viieteistkümnest liikmest. Selle liikmed valib Rahvuskogu kahekolmandikulise enamusega ning liikmete volitused kehtivad kaksteist aastat. Konstitutsioonikohtu kohtunikuks saamiseks peab isik olema väljapaistev õigusteadlane või isikul peab olema vähemalt kaksteist aastat kutsealast töökogemust õigusvaldkonnas. Konstitutsioonikohtu esimehe valib rahvuskogu konstitutsioonikohtu kohtunike seast tema ametiajaks konstitutsioonikohtu kohtunikuna.

Konstitutsioonikohus töötab täiskoguna, viieliikmeliste kolleegiumidena või ühe kohtunikuna. Otsused seaduste põhiseaduslikkuse ja muude olulisemate asjade kohta võetakse vastu täiskogul.

Kohtute amet täidab korralduslikke, tegevus-, haldus- ja otsuste tegemise ülesandeid. Ametit juhib peasekretär, kelle valib täiskogu esimehe ettepanekul.

3. Volitused

Esialgne põhiseadusvastavuse kontrollimine

Seadusandja, valitsus või rahvuskogu esimees võib paluda rahvuskogul esitada vastuvõetud seadus konstitutsioonikohtule põhiseaduslikkuse läbivaatamiseks, et kontrollida selle vastavust põhiseadusele.

Lisaks on vabariigi president kohustatud juhul, kui parlamendis vastuvõetud seaduse mis tahes säte on tema arvamusel kohaselt vastuolus põhiseadusega, esitama selle allkirjastamise asemel konstitutsioonikohtule, et

konstitutsioonikohus kontrolliks selle vastavust põhiseadusele. Kui Konstitutsioonikohus selgitab välja, et kontrollitud seadus on põhiseadusega vastuolus, ei saa seda seadust kehtestada.

Põhiseadusvastavuse järelkontrollimine (järelkontrollimenetlus)

Selle 2012. aastal kasutusele võetud menetluse võib algatada valitsus, veerand parlamendi liikmetest, põhiõiguste volinik, ülemkohtu eesistuja või peaprokurör.

Konstitutsioonikohus tühistab mis tahes vaidlustatud sätte, mille ta selles menetluses leiab olevat põhiseadusega vastuolus.

Eraldi kontrollimenetlus, mille algatab kohtunik

Kui kohtunik arvab kohtuasja arutamisel, et kohaldatav seadus on põhiseadusega vastuolus, peab ta paluma Konstitutsioonikohtul seda kontrollida ning kohtumenetluse peatama. Kohtuniku algatatud juhul võib konstitutsioonikohus otsustada, et seadus või õigussäte on põhiseadusega vastuolus, ning kuulutada selle konkreetse kohtuasja puhul või koguni üldiselt kohaldamatuks.

Konstitutsioonikohtule esitatavad kaebused

Konstitutsioonikohtule esitatav kaebus on üks olulisemaid põhiõiguste kaitsmise vahendeid. Peamiselt saab seda kasutada juhul, kui kohtuotsuse tegemise käigus on rikutud kaebuse esitaja põhiõigusi, mis on sätestatud põhiseaduses. Selline rikkumine võib ilmnedä kohtuasjaga seotud kohtumenetluste käigus, kui kohaldatakse põhiseadusega vastuolus olevat seadust, või kui selles kohtuasjas tehtud kohtuotsus või mis tahes muu otsus, millega kohtumenetlus lõpetatakse, on põhiseadusega vastuolus. Konstitutsioonikohtule esitatava kaebuse võib erandkorras esitada juhul, kui kaebuse esitaja põhiõigusi on kohtuasjas otseselt rikutud, sealjuures ilma kohtuotsust tegemata. Sel juhul tühistab konstitutsioonikohus seaduse või kohtuotsuse, mis on tema arvamuse kohaselt põhiõigusega vastuolus.

Kontrollimine, kas esineb vastuolusid rahvusvaheliste lepingutega

Vastavalt konstitutsioonikohtu seadusele võidakse kontrollida, kas Ungari seadus vastab rahvusvahelisele lepingule. Selle menetluse võib algatada veerand parlamendi liikmetest, valitsus, põhiõiguste volinik, ülemkohtu eesistuja, peaprokurör või kohtunik seoses kohtuasjas kohaldatava seadusega.

Konstitutsioonikohus võib täielikult või osaliselt tühistada mis tahes seaduse, mille ta leiab olevat vastuolus rahvusvahelise lepinguga, ning kutsuda seadusandjat üles võtma meetmeid, et lahendada vastuolu enne kehtestatud tähtaega.

Lisavolitused

Konstitutsioonikohus tõlgendab põhiseaduse sätteid, mis puudutavad rahvuskogu või selle alalise komitee, vabariigi presidendi või valitsuse ettepanekuga seotud konkreetset põhiseaduslikku küsimust, juhul kui selle tõlgenduse saab tuletada otse põhiseadusest.

Ettepaneku vaadata läbi rahvuskogu otsus korraldada referendum või loobuda kohustusliku referendumi korraldamisest saab konstitutsioonikohtule esitada igaüks.

Kui kohaliku omavalitsuse esindajatekogu või vähemuste omavalitsus toimivad põhiseadusega vastuolus oleval viisil, võib rahvuskogu selle laiali saata. Enne seda esitab konstitutsioonikohus valitsuse algatusel juhtumi kohta oma arvamuse.

Rahvuskogu ettepanekul teostab konstitutsioonikohus menetluse vabariigi presidendi ametist tagandamiseks.

Konstitutsioonikohus võib teha otsuseid riigorganite ja riigi ning kohaliku omavalitsuse organite pädevuskollisiooni küsimustes.

Konstitutsioonikohus võib *ex officio* välja selgitada, et meede on põhiseadusega vastuolus seadusandliku tegevusetuse tõttu; sellisel juhul kutsub ta tegevusetuse eest vastutavat organit üles olukorda korrigeerima.

4. Kontaktandmed

Adress: 1015 Budapest, Donáti u. 35–45.

Postiaadress: 1535 Budapest, Pf. 773.

Telefon: +36 (1) 488 31 00

[Konstitutsioonikohtu veebisait](#)

[Facebooki leht](#)

II. Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused, ombudsman

II.1. Põhiõiguste volinik (*Az Alapvető Jogok Biztosa*) (ÜRO inimõigustega tegelev riiklik asutus)

1. Põhiõiguste volinik

Vastavalt Ungari põhiseadusele võttis Rahvuskogu vastu ka põhiõiguste voliniku seaduse, millega loodi uus ühtne ombudsmani süsteem.

Põhiõiguste volinik annab aru üksnes parlamendile. Ombudsman võtab menetluse käigus iseseisvalt meetmeid, tuginedes üksnes põhiseadusele ja muudele seadustele. Ombudsman valitakse vabariigi presidendi ettepanekul kahe kolmandiku rahvuskogu esindajate häältega kuueks aastaks ning ta annab rahvuskogule kord aastas oma tööst aru.

Põhiõiguste voliniku saab ühe korra tagasi valida. Põhiõiguste voliniku seaduse kohaselt töötab koos põhiõiguste volinikuga kaks asetäitjat: asevolinik, kes vastutab tulevaste põlvkondade huvide kaitsmise eest, ja asevolinik, kes vastutab Ungaris elavate etniliste vähemuste õiguste kaitsmise eest. Rahvuskogu valitud volinik teeb ettepaneku asetäitjate kohta ning asetäitjad valib samuti rahvuskogu.

2. Menetlus ja meetmed

Ombudsmani esmane ülesanne on uurida põhiõigustega seotud väärkohtlemisi ning algatada üldiseid või konkreetseid meetmeid nende heastamiseks.

Ombudsman valib tema volitusi reguleerivas seaduses kehtestatud piirides meetme, mida ta peab asjakohaseks ja mis võib olla järgmine:

- soovitus heastada põhiõigusega seotud väärkohtlemine; soovitus on suunatud järelevalveasutusele, kes valvab väärkohtlemise põhjustanud organi üle;
- väärkohtlemise heastamine, mille algatab asjaomase organi juht;
- ettepanek alustada konstitutsioonikohtu menetlust;
- ülemkohtu algatatud kontrollimine, kas omavalitsuse määrus sobib kokku muude õigusaktidega;
- prokuratuuri võetava meetme algatamine peaprokuröri kaudu;
- menetluse algatamine isiku vastutusele võtmiseks pädeva asutuse ees, kui ombudsmanile saab teatavaks põhjendatud kahtlus, et toime on pandud süütegu või distsiplinaarsüütegu; kui tegemist on kriminaalkuriteoga, tuleb menetlus algatada;
- ettepanek, et organ, kellel on volitused tühistada või avaldada õigusakt või riigiasutuse akt, muudaks, tühistaks või avaldaks õigusakti või riigiasutuse akti;
- viimase meetmena kohtuasja esitamine rahvuskogule aastaaruande osana.

Kui isik arvab, et ametiasutuse teod või tegevusetus on rikkunud tema põhiõigusi või otseselt ähvardavad seda teha, võib ta pöörduda põhiõiguste voliniku poole, eeldusel, et ta on ära kasutanud kõik halduslike õiguskaitsevahendite võimalused (välja arvatud haldusotsuste mis tahes kohtulik kontroll) või et õiguskaitsevahendid ei ole talle kättesaadavad.

Põhiõiguste volinik ja asevolinikud valvavad Ungaris elavate etniliste vähemuste õiguste ning tulevaste põlvkondade huvide tagamise järele.

Põhiõiguste volinik ei kontrolli rahvuskogu, Vabariigi Presidendi, konstitutsioonikohtu, Ungari Riigikontrolli ega prokuratuuri tegevust; erandiks on prokuratuuri uurimisasutus.

Volinik ei saa võtta meetmeid, kui

- lõpliku haldusotsuse avaldamisest kohtuasjas, mille kohta kaebus esitati, on möödunud üle aasta;
- menetlus algas enne 1989. aasta 23. oktoobrit;
- alustatud on kohtumenetlust haldusotsuse läbivaatamiseks või on juba langetatud lõplik kohtuotsus;
- kaebuse esitaja ei ole avalikustanud oma isikut ning uurimist ei saa ilma selle teabeta teostada.

Kedagi ei tohi diskrimineerida põhjusel, et ta pöördus põhiõiguste voliniku poole.

Kaebuse saab esitada järgmisel viisil:

- elektrooniliselt: veebisaidil www.ajbh.hu menüükäsu „Ügyet szeretnék indítani“ (Soovin avada juhtumi) kaudu või samuti veebisaidil oleva menüükäsu „Intelligens űrlap“ („nutikas vorm“) abil;
- e-posti teel: panasz@ajbh.hu
- isiklikult põhiõiguste voliniku büroo kaebuste üksuses (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), leppides kokku kohtumise;
- posti teel: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (põhiõiguste voliniku büroo) 1387 Budapest Pf. 40.

Kaebuse esitamine ja voliniku teostatav menetlus on tasuta. Kaebusele tuleks lisada ka juhtumi kohta juba koostatud dokumentide koopiad ning juhtumi hindamiseks vajalikud dokumendid.

3. Üldsuse huvides toimuv avalikustamine

Vastavalt kaebuste ja üldsuse huvides toimuva avalikustamise seadusele võib alates 1. jaanuarist 2014 selline avalikustamine toimuda põhiõiguste voliniku kontrolli all oleva kaitstud elektroonilise süsteemi kaudu. Üldsuse huvides toimuva avalikustamisega juhitakse tähelepanu rikkumise heastamise või kõrvaldamise asjaoludele, mis teenib kogukonna või kogu ühiskonna huve. Üldsuse huvides toimuv avalikustamine võib hõlmata ka soovitusi.

Üldsuse huvides toimuva avalikustamise taotluse saab esitada järgmisel viisil:

- elektrooniliselt, kaitstud elektroonilise süsteemi kaudu (<https://www.ajbh.hu/kozerdeku-bejelentes-benyujtasa>) või
- isiklikult põhiõiguste voliniku büroo kaebuste üksuses (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), leppides kokku kohtumise.

4. OPCATi riiklik ennetusasutus

Alates 1. jaanuarist 2015 on põhiõiguste volinik kas isiklikult või oma töötajate kaudu tegutsenud ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokoll (OPCAT) kohase ennetusasutusena Ungari riigis. Riigi ennetusasutuse ülesanded hõlmavad järgmist:

- kontrollida kinnipidamisasutusi ennetuslikel eesmärkidel ja seoses aruannetega;
 - küsitleda kinnipeetavaid;
 - uurida dokumente;
- saata tagasisidet;
- konsulteerida ametiasutustega;
- sõnastada soovitusi;
- koostada aruandeid.

5. Kontaktandmed

Aadress: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Postiaadress: 1387 Budapest Pf. 40.

Telefon: (+36-1) 475-7100

Faks: (+36-1) 269-1615

E-post: panasz@ajbh.hu

Veebisait: <http://www.ajbh.hu/hu>

II.2. Spetsiaalsed inimõiguste kaitsega tegelevad asutused

II.2.1. Ungari riiklik andmekaitse- ja teabevabaduse amet

1. Ülesanded ja korraldus

Õigus isikuandmete kaitsele ja üldist huvi pakkuva teabe avalikustamisele on põhiseadusega ettenähtud põhiõigused: Ungari põhiseaduse VI artiklis on sätestatud, et

- 1) igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ning kodu, sõnumite saladust ja tema mainet;
- 2) igaühel on õigus, et kaitstaks tema isikuandmeid, ning igaühel on õigus pääseda juurde üldsusele huvi pakkuvale teabele ja seda levitada;
- 3) selle üle, et oleks tagatud õigus isikuandmete kaitsele ja õigus pääseda juurde üldsusele huvi pakkuvale teabele, teostab järelevalvet alusseadusega loodud sõltumatu asutus.

Ungari riikliku andmekaitse- ja teabevabaduse amet (*Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság* – NAIH) vahetas välja andmekaitse ombudsmani, kes tegutses aastatel 1995–2011. Alates 1. jaanuarist 2012 on NAIH aidanud täiendavate reguleerimisvahendite abil (näiteks trahvide kehtestamine andmekaitse rikkumise eest) tagada teabeõigusi.

Nende õiguste sisu, vastutavate töötajate kohustused ning NAIH korraldus ja menetlused on kehtestatud teabeseaduses (2011. aasta seadus CXII informatsioonilise enesemääramise õiguse ning teabevabaduse kohta), üksikasjalikud nõuded konkreetsete andmetöötlusmenetluste kohta on esitatud aga muudes asjaomastes õigusaktides (näiteks politseiseadus ja avaliku haridussüsteemi seadus). Teabeseaduse I jao kohaselt on seaduse eesmärk kaitsta eraisikute eraelu ning tagada avalike asjade läbipaistvus.

NAIH on sõltumatu iseseisev valitsusasutus, selle esimehe määrab peaministri ettepanekul üheksaks aastaks ametisse Vabariigi President ning organisatsiooniliselt koosneb see osakondadest.

2. Volitused

NAIH peamine ülesanne on uurida andmekaitse- ja teabevabaduse küsimusi, tuginedes aruannetele ja kaebustele (mis on esitatud internetis, kirjalikult või isiklikult) ning teostada *ex officio* andmekaitset puudutavaid haldusmenetlusi (kui kahtlustatav rikkumine hõlmab paljusid inimesi või võib huve märkimisväärselt kahjustada või põhjustada märkimisväärselt kahju).

Lisaks võib amet teostada salastatud teabe töötlemise puhul *ex officio* haldusmenetlusi, esitada rikkumisjuhtumid, mis on seotud üldist huvi pakkuva teabega või sellise teabega, mis on avalik üldsuse huvi tõttu, kohtule ning sekkuda kohtutoimingutesse. Samuti peab ta andmekaitseregistrit.

Ameti volitused hõlmavad ka arvamuste esitamist asjaomaste õigusaktide kohta, Ungari esindamist ühistes ELi andmekaitseõukogudes ning vastutava töötleja taotlusel andmekaitseauditite tegemist (tasu eest).

3. Kontaktandmed

Adress: 1125 Budapest Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.

Postiaadress: 1530 Budapest, Pf.: 5.

Telefon: (+36-1) 391-1400

E-post: ugyfelszolgalat@naih.hu

Veebisait <http://www.naih.hu/>

II.2.2. Võrdse kohtlemise amet

1. Ülesanded ja korraldus

Võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste edendamise seaduse kohaselt valvab Ungaris võrdse kohtlemise tagamise järele võrdse kohtlemise amet (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*), kelle pädevusse kuulub kogu riigi territoorium. Amet on iseseisev valitsusasutus, mis on sõltumatu ja allub üksnes seadusele. Talle ei saa anda juhiseid ning ta täidab oma ülesandeid muudest asutustest eraldi ja vabana lubamatutest mõjudest. Ülesandeid võib ametile delegeerida üksnes seaduse kohaselt. Ametit juhivad esimees, kelle määrab peaministri ettepanekul üheksaks aastaks ametisse Vabariigi President.

Ameti peamine ülesanne ja põhiline tegevusala on uurida talle diskrimineerimisküsimustega seoses laekuvaid kaebusi ja aruandeid. Ametit abistab tema töös võrdse kohtlemise ametnike kogu riiki hõlmav võrgustik.

Selle seaduse kohaselt tähendab võrdse kohtlemise nõude rikkumine (diskrimineerimine) inimese diskrimineerimist tegeliku või arvatava kaitstava tunnuse alusel.

Kaitstavad tunnused on seaduse kohaselt järgmised:

1. sugu
2. rass
3. nahavärv
4. kodakondsus
5. rahvuslik kuuluvus
6. emakeel
7. puue
8. tervislik seisund
9. usuline või filosoofiline veendumus
10. poliitiline või muu arvamus
11. perekonnaseis
12. emadus (rasedus) või isadus
13. seksuaalne sättumus
14. sooline identiteet
15. vanus
16. sotsiaalne päritolu
17. vara
18. kas osalise tööajaga või tähtajaline töösuhe või töösuhte sarnane suhe
19. liikmelisus huvide esindamise ühenduses;
20. muu staatus, omadus või iseloomujoon

Kategoorias „muu staatus“ võidakse kaitstavate tunnustena võtta arvesse seaduses loetlemata, aga samalaadseid tunnuseid ja omadusi, vastavalt sellele, kuidas amet seadust tõlgendab.

Amet uurib neid isikuid ja rühmi mõjutavaid rikkumisi, kelle kaitstavad tunnused on seaduses väga laialt määratletud. Tavajuhul tegutseb ta selle isiku või nende isikute taotlusel, kes on kannatanud diskrimineerimise all, aga juhul, kui kaitstavate tunnustega rühma mõjutav rikkumine või ähvardav rikkumine on toimunud, on kodanikuühiskonna organisatsioonidel või esindusühingutel võimalik menetlus ametis algatada. Amet võib tegutseda *ex officio* Ungari riigi, kohalike omavalitsuste ja vähemuste omavalitsuste, nende asutuste, avaliku sektori asutustena tegutsevate organisatsioonide, Ungari kaitsejõudude ja õiguskaitseasutuste vastu. Ameti uurimiste kõige tavapärasemad valdkonnad on tööhõive, sotsiaalkindlustus, tervishoid, eluase, haridus ning kaupade pakkumine ja teenuste osutamine.

2. Volitused

Amet teostab oma uurimisi haldusmenetluste raames. Menetluste ajal kehtivad erilised tõendamisreeglid. Kahjustatud pool (taotleja) peab tõendama, et ta on seatud ebasoodsamasse olukorda ja et rikkumise ajal oli tal tegelikult – või rikkumise toimepanija arvates – seaduses määratletud kaitstav tunnus. Kui taotleja on täitnud nende tõendite esitamise kohustuse, peab teine pool (kelle suhtes menetlust alustati) tõendama, et kahjustatud poole esitatud tõenditega toetatud asjaolusid ei esinenud või et ta järgis võrdse kohtlemise nõuet või et

kõnealusel õigusjuhul ei olnud tal kohustust seda järgida.

Amet püüab enne oma otsuse tegemist alati jõuda pooltevahelise kokkuleppe saavutamiseni ja selle õnnestumisel kinnitab kokkuleppe. Kui pooled ei jõua kokkuleppele, teeb amet enda teostatud uurimise põhjal juhtumi kohta otsuse. Kui amet selgitab välja, et võrdse kohtlemise nõuet on rikutud, võib ta karistusena nõuda ebaseaduslike asjaolude likvideerimist, keelata edaspidise seadusvastase käitumise, anda korralduse avalikustada oma otsus, milles kinnitatakse rikkumise toimumist, määrata trahvi vahemikus 50 000 – 6 miljonit Ungari forintit ning kohaldada erioigusaktides kindlaks määratud täiendavaid õiguslikke tagajärgi. Ameti otsust ei saa halduskanalite kaudu edasi kaevata, aga selle saab halduskohtumenetluse käigus vaadata läbi haldus- ja töökohtus.

Lisaks konkreetsete diskrimineerimisjuhtumite uurimisele on ametil ka mitu muud seadusega määratletud ülesannet. Näiteks hõlmavad need teabe andmist asjaomastele isikutele ja nende isikute abistamist meetmete võtmisel võrdse kohtlemise nõude rikkumise korral, arvamuste esitamist võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide eelnõude kohta, üldsusele ja Rahvuskogule teabe andmist võrdse kohtlemise tagamise olukorra kohta, koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega ning rahvusvaheliste organisatsioonidega jne.

Amet on Euroopa Liidu riiklike võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustiku (Equinet) liige; võrgustik ühendab 33 Euroopa riigi enam kui 40 liikmesorganisatsiooni, kes tegutsevad oma riigis võrdset kohtlemist edendavate asutustena. Ameti töötajad osalevad Equineti temaatiliste töörühmade töös ning koolitusüritustel ja seminaridel, mida korraldatakse mitu korda aastas, et pidada sammu võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide uusimate rahvusvaheliste saavutustega ning vahetada kogemusi ameti ülesannetega sarnaseid ülesandeid täitvate Euroopa organisatsioonidega.

Oma rahvusvaheliste suhete ühe osana osaleb amet korrapäraselt Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) ning Euroopa Nõukogu rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üritustel ja temaatilistes projektides.

Üksikasjalik teave ameti kohta on saadaval ameti veebisaidil.

3. Kontaktandmed

Asukoht: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Telefoninumber: (+36-1) 795-2975

Faks: (+36-1) 795-0760

Veebisait: <http://www.egyenlobanasmod.hu/>

II.2.3. Politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjon

1. Ülesanded ja korraldus

2008. aastal otsustas rahvuskogu asutada politseiga seotud kaebuste läbivaatamise sõltumatu komisjoni (*Független Rendészeti Panasztestület*), eesmärgiga luua politseimenetluste kohta esitatud kaebuste jaoks eriasutus. Selle asutuse moodustavad liikmed, kelle valib kuueks aastaks Rahvuskogu. Liikmetel peab olema õigusteaduse diplom, nad ei ole kohustatud järgima kellegi juhiseid ning nende kodukorra alus on sätestatud seaduses.

Komisjoni töö õiguslikku tausta reguleerib peamiselt politseiseadus. Komisjoni eesmärk on uurida politsei pädevusalas olevaid kaebuste esitamise menetlusi, kuid hierarhiilistest suhetest sõltumatult, põhiõiguste kaitse seisukohast. Seega vaatab komisjon politseitoiminguid läbi konkreetsete kaebuste alusel, mis on esitatud seoses üksikjuhtumitega, mitte üldiselt ja abstraktselt.

2. Volitused ja menetlus

Kes, millal ja kuidas saab kaebuse esitada?

Kaebuse saab kodakondsusest olenemata esitada iga inimene,

- kelle suhtes kasutati politseimeetmeid või keda on mõjutanud politseimeede
- või kelle puhul politsei ei võtnud nõutavat meetet
- või kelle suhtes politsei kasutas sunnimeetmeid ja kes tunneb, et selle tulemusena piirati tema põhiõigusi või rikuti tema inimõigusi.

Kaebuse võib esitada isiklikult, volitatud isiku või seadusliku esindaja kaudu (alaealise või teovõimetu isiku puhul tema seadusliku esindaja kaudu). Seda tuleb teha 20 päeva jooksul pärast politseimeetme võtmist, tegevusetust või sunnimeetme võtmist või kui kaebuse esitaja sai sellest alles hiljem teadlikuks, siis 20 päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta sai sellest teadlikuks. Kaebuse võib esitada posti teel (sellisel juhul peab kaebuse esitaja kaebuse isiklikult allkirjastama), faksi teel või e-posti teel komisjoni veebisaidi kaudu või isiklikult, komisjoni tööaegadel (enne tuleb kohtumine telefonitsi kokku leppida).

Kui objektiivsed asjaolud takistasid kaebuse esitajal kaebust tähtajaks esitada, võib hilinemine olla kuue kuu jooksul vabandata, kui kaebuse esitaja saab kaebuse esitamisega hilinemist põhjendada (näiteks pikaajaline haiglaravi).

Isik, kes ei esitanud kaebust 20päevase tähtaja jooksul, aga kelle puhul ei ole juhtumi toimumisest (või sellest teadlikuks saamisest) veel möödunud 30 päeva, võib esitada avalduse selle politseiasutuse juhile (politsei peadirektor või politseiülem), kus politseiametnikud kaebuses käsitletavaid meetmeid kasutasid, ning jääda siiski veel tähtaja piiresse. Sellistel juhtudel menetleb kaebust politseijaoskonna juht.

Mida komisjon uurib?

- Nõuet täita politseikohustusi ja juhiseid, nende kohustuste ja juhiste rikkumist või suutmatust neid täita (eelkõige: nõue võtta meetmeid, proportsionaalsus, tuvastatavus, kohustus osutada abi jne),
- politseimeetmeid või nende mittevõtmist, nende seaduslikkust (eelkõige isikusamasuse kontroll, rõivaesemete, pagasi ja sõiduki uurimine, arreteerimine, ülekuulamisele viimine, välismaalaste politseikontroll, eravalduses eluruumides võetud meetmed, liiklusseaduse jõustamise meetmed jne),
- sunnivahendite kasutamist ja seaduslikkust (eelkõige füüsiline sund, käeraud, keemilised vahendid, elektripüstolid, nuiad, teetõkked, tulirelvade kasutamine, jõu grupiviisiline kasutamine, rahvahulkade laialiajamine jne).

Millal ei ole komisjonil lubatud algatada menetlust või uurida juhtumit sisuliselt?

Komisjonil ei ole seadusega lubatud ning seega ei ole tal volitusi ega õigust teha järgmist:

- hinnata üldisi märkusi, milles soovitatakse teha parandusi, või kriitilisi märkusi või üldsuse huvides toimuvat avalikustamist;
- uurida süütegusid või vähendada või tühistada mis tahes määratud haldustrahve;
- hinnata kriminaalmenetluse käigus toimunud tegevuse seaduslikkust;
- mõista välja kahjutasu;
- nõuda meetmeid võtnud politseiametnike kriminaal-, haldus- või distsiplinaarvastutusele võtmist;
- vaadata läbi haldus- või kriminaalmenetluses tehtud otsuste seaduslikkust.

Lisaks peab kaebuse esitaja juhul, kui kaebuse aluseks olev politsei tegevus toimus muude käimasolevate menetluste käigus, näiteks kriminaal- või haldusmenetluse käigus, kasutama saadaolevaid õiguskaitsevahendeid ning kinnitama oma vastuväiteid kõnealustes käimasolevates menetlustes, välja arvatud juhul, kui kaebuse esitaja esitas vastuväiteid menetlustoimingu tegemise viisi kohta (näiteks hääletoon, mida kasutati tunnistaja küsitlemisel, maja läbiotsimise viis); sel juhul on komisjonil samuti õigus uurimist teostada.

Mida peate menetluse kohta teadma

Selleks et kaebuse esitaja juhtumit uuritaks, on tal võimalik esitada taotlus selle politseiasutuse juhile, kus kasutati meetet, mille kohta komisjonile kaebus esitati. Seega saab kaebuse esitaja valida, kas kaebust uurib politseiorganisatsiooni struktuuri kuuluv asutus (selle asutuse juht, kus meetet kasutati) või politseiameti väline sõltumatu organ (komisjon). Samal ajal on selle sätte eesmärk need kaks menetlust teineteisest eraldada ning see võimaldab korruga teostada neist vaid ühte – nimelt seda, mille kaebuse esitaja on valinud.

Lisaks on komisjonil õigus teha päringuid politseile esitatud mis tahes kaebuse kohta ning kui ta saab teada juhtumist, mille puhul kehtivad tema sekkumist lubavad tingimused, teavitab ta vastavalt nii kaebuse esitajat kui

ka juhtumit uurivat politseiasutust. Kaebuse esitaja võib kaheksa päeva jooksul alates teatise saamisest nõuda politseiasutuselt, et see hindaks kaebust pärast komisjoni teostatud uurimist. Juhtumit uuriv politseiasutus peab oma menetluse komisjoni teatise saamise järel peatama. Selle esildise võib politseiga seotud kaebuse menetlemise käigus teha kaebuse esitaja ise – kuni haldusotsuse tegemiseni – ning kui esildise tegemise tingimused on täidetud, jätkatakse kaebusjuhtumit komisjoni menetluse kohaselt.

Kaebuse sisulisel uurimisel on komisjoni eesmärk selgitada välja, kas kaebuses kirjeldatud politseimeetmeid võeti eeskirjade kohaselt, kas need olid vajalikud, põhjendatud ja proportsionaalsed ning kas nendega rikuti kaebuse esitaja mis tahes põhiõigusi.

Kui uurimise käigus selgub, et kaebuse esitaja põhiõigusi rikuti, peab komisjon hindama ka seda, kui tõsine see rikkumine juhtumi kõiki asjaolusid arvestades oli. Kui komisjon jõuab järeldusele, et

- rikkumist ei toimunud (näiteks kuna kaebuse esitaja põhiõigusi oli seadusega piiratud) või
- põhiõiguste rikkumist ei saa kinnitada, kuna esitatud avaldustes esineb vasturääkivusi, mida ei saa saadaolevate dokumentide põhjal lahendada, või
- põhiõiguste rikkumine leidis küll aset, aga see oli väheoluline,

edastab komisjon oma hinnangu pädeva politseiasutuse juhile, kes teeb otsuse politseiameti tööd reguleerivatel ametlikel eeskirjadel põhineva kaebuste menetlemise alusel ning arvestades komisjoni hinnangus võetud õiguslikku seisukohta. Kaebuse esitaja võib selle otsuse edasi kaevata, mis hõlmab ka kohtuliku kontrolli võimalust vastavalt haldusmenetluste ja -teenuste üldeeskirju käsitlevale seadusele. Kaebuse esitaja võib kõigepealt pöörduda komisjoni poole, osutades kaebusemenetluses pädevale politseiasutusele, näiteks kui ta arvab, et seal suhtutakse erapoolikult, või kui ta kardab võimalikke tagajärgi. Sellisel juhul peab aga komisjon viima menetluse lõpule, sest ta ei saa seda kaebuse esitaja vastuseisu tõttu kellelegi edasi suunata.

Kui komisjon leiab, et põhiõiguste rikkumine oli tõsine, edastab ta oma hinnangu asjaomasest ametist olenevalt kas Ungari politsei peadirektorile, riigisisese kuritegude ärahoidmise ja avastamise ülesandeid täitva organi peadirektorile või terrorismivastase organi peadirektorile, kes teeb seejärel kaebuse kohta otsuse kohaldatavatel eeskirjadel põhineva kaebuste menetlemise alusel ning arvestades komisjoni hinnangus võetud õiguslikku seisukohta. Kui juhtumit käsitleva organi otsus erineb komisjoni hinnangust, tuleb seda põhjendada. Muidugi on võimalik ka sel viisil tehtud politsei otsus kohtusse edasi kaevata. Komisjoni hinnangut saab kasutada kohtumenetluses.

Komisjoni töö üksikasjalikumaid eeskirju saate vaadata tema veebisaidil olevast kodukorrast.

3. Kontaktandmed

Postiaadress: H-1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

Telefon: +36-1/441-6501

Faks: +36-1/441-6502

E-post: info@repate.hu

Veebisait: <https://www.repate.hu/index.php?lang=hu>

III. Muu

III.1. Ungari prokuratuur

1. Prokuratuuri korraldus

Ungari prokuratuur on sõltumatu põhiseaduslik organisatsioon, mis allub üksnes seadusele.

Prokuratuuri tööd juhib ja korraldab peaprokurör, kelle valib rahvuskogu riigiprokuröride seast üheksa-aastaseks ametiajaks ning kes seega annavad avaliku õiguse kohaselt aru parlamendile. Peaprokurör peab kord aastas esitama prokuratuuri tegevuse kohta aruande.

Prokuratuuriorganid on Ungaris järgmised:

1. peaprokuröri büroo
2. apellatsioonidega tegeleva ülemprokuröri bürood
3. ülemprokuröri bürood
4. ringkonnaprokuröri bürood

Põhjendatud juhtudel võidakse prokuratuuri uurimiste teostamiseks ja muude prokuratuuri ülesannete täitmiseks luua sõltumatu ülemprokuröribüroo või ringkonna tasandi prokuröribüroo.

Apellatsioonidega tegeleva ülemprokuröri büroosid on viis ning ülemprokuröri büroosid on kakskümmend üks (üks linnaringkonna, üheksateist maakonna ja üks uuriv keskbüroo) ning need töötavad peaprokuröri alluvuses. Ülemprokuröribüroode organisatsiooniline struktuur – erandiks uuriv ülemprokuröri keskbüroo – on jagatud kriminaalõiguse ja avaliku õiguse valdkonda kuuluvate toimingute vahel.

Ringkonna- ja ringkonnatasandi prokuröribürood, mis töötavad linnaringkonna ja maakonna ülemprokuröribüroode alluvuses, käsitlevad asju, mis ei ole seaduse või peaprokuröri juhustega määratud muule prokuröribüroole ning need täidavad prokuratuuri uurimistega seotud ülesandeid.

Prokuratuuri teadus- ja uurimisasutus, riiklik kriminoloogainstituut (*Országos Kriminológiai Intézet*), moodustab osa prokuratuuri organisatsioonist, kuid ei ole süüdistuse esitamise organ. Selle asutuse töö on kriminalistikauuringute, kriminoloogia ja kriminaalõigusteaduste teooriate ja praktikate väljatöötamine.

2. Prokuratuuri põhiülesanded

Peaprokurör ja prokuratuur on sõltumatud ning kuna prokurör sekkub õigusemõistmisse, on tegemist ainsate asutustega, mis jõustavad riigi karistusõigust. Prokuratuur esitab süüdistuse kriminaalkuritegude eest, võtab meetmeid muude seadusvastaste tegude suhtes ning edendab kuritegude ärahoidmist.

Peaprokurör ja prokuratuur

1. teostavad uurimistega seoses õigusi, nagu seaduses kindlaks määratud;
2. esindavad kohtumenetlustes riiklikku süüdistust;
3. valvavad vanglateenistuse seadusliku toimimise järele;
4. täidavad üldsuse huvide kaitsjatena muid seaduses kindlaks määratud volitusi ja kohustusi.

Prokuratuur

1. uurib kriminaalmenetluseseaduses täpsustatud asju (prokuratuuri uurimised);
2. valvab selle järele, et uurimisasutuse teostatavad sõltumatud uurimised toimuksid seaduslikult (uurimiste järelevalve);
3. teostab uurimistega seoses muid õigusi, nagu seaduses täpsustatud;
4. prokurörina kasutab avaliku sektori asutustele antud volitusi koostada süüdistusakt; esindab kohtumenetluses riiklikku süüdistust ning teostab kriminaalmenetluseseadusega antud edasikaebamisõigusi;
5. teostab õiguslikku järelevalvet karistuste, tingimisi karistuste, meetmete, vabaduskaotuslike või vabadust piiravate sunnimeetmete ja järelmeetmete järgimise üle ning ka seaduse järgimise üle kriminaal-, haldus- ja tagaotsitavate toimekute andmebaaside pidamisel ning otsuste üle, millega elektroonilised andmed muudetakse juurdepääsetamatuks; samuti osaleb ta kohtuotsust tegevate kohtunike teostatavates menetlustes;
6. aitab kaasa seaduse nõuetekohasele kohaldamisele kohtumenetlustes (prokuröri osalemine hagimenetlustes ning tsiviil-, töö-, haldus- ja majanduskohtutes toimuvates hagita asjade menetlustes);
7. edendab seaduse järgimist avaliku sektori asutuse ülesannetes töötavates või kohtuväliseid vaidlusi lahendavates organites;
8. pöörab eritählepanu laste või laste vastu toime pandud kriminaalkuritegude eest süüdistuste esitamisele ning erieeskirjade järgimisele alaealiste vastu algatatud haldus- ja kriminaalmenetluste puhul; teeb koostööd laste õiguste jõustamisel seaduses määratletud juhtudel ning algatab menetlusi vajalike lastekaitsemeetmete võtmiseks;
9. täidab rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid ning eelkõige õigusabi osutamise ja õigusabi taotlustega seotud ülesandeid;
10. täidab Ungari võetud ülesandeid, mis on seotud riigi osalemisega Eurojustis;
11. esindab end kohtuasjades, mis on esitatud hüvitise nõudmiseks tema tegevuse käigus toimunud

rikkumiste ja põhjustatud kahjude eest.

Üldsuse huvide kaitsmiseks töötab prokuratuur eesmärgiga tagada, et kõik järgivad seadust. Kui seadusi rikutakse, võtab prokuratuur seaduses kindlaks määratud juhtudel ja viisil meetmeid seaduslikkuse huvides. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on prokuratuur kohustatud võtma meetmeid juhul, kui organ, kellelt nõutakse seadusrikkumise lõpetamist, ei võta vajalikke meetmeid, kuigi ta peab seda põhiseaduse, muu seaduse või muu õigusakti või riigiasutuse akti kohaselt tegema, või kui on vajalik prokuröri kohene sekkumine, et lõpetada seadusrikkumisest tulenev õiguste rikkumine.

Prokuratuuri kui õigusemõistmisele kaasa aitava asutuse kasutatavad volitused ja kohustused, mis on seotud üldsuse huviga, aga mitte kriminaalasjadega, on sätestatud eriõigusaktides. Prokurör kasutab neid volitusi peamiselt hagimenetluste ja hagita asjade menetluste algatamiseks ning ka haldusasutuste menetluste algatamiseks ja edasikaebuste esitamiseks.

3. Kontaktandmed

Peaprokurör: Dr. Péter Polt
Asukoht: 1055 Budapest, Markó u. 16.
Postiaadress: 1372 Budapest, Pf. 438.

Telefoninumber: +36-1354-5500

E-post: info@mku.hu
Veebisait: <http://mklu.hu/>

III.2. Ohvriabi

Ohvriabi teenistus (*Áldozatsegítő Szolgálat*) osutab abi peamiselt ohvritele, keda on kahjustatud eelkõige kehaliselt või vaimselt (psühholoogiline trauma, šokk) või kes on varavastase kuriteo või süüteo otsese tagajärjena kannatanud kahju. Riik hindab ohvrite vajadusi ning osutab neile vastavalt kohandatud teenuseid.

1. Menetlus

Ohvriabi teenuseid osutavad spetsiaalsed linnaringkonna (maakonna-) valitsusasutuse organisatsiooniüksused. Ohvrid saavad oma nõuete kinnitamiseks paluda abi mis tahes ohvriabi teenistusest ning nad võivad esitada taotluse kohese rahalise abi saamiseks, ohvristaatuse tõendi saamiseks ning hüvitise saamiseks mis tahes ohvriabi teenistusele ([PDF](#)).

Taotlus kohese rahalise abi, ohvristaatuse tõendi või hüvitise saamiseks tuleb esitada vastavatel vormidel ([Taotlusvorm](#), [Ohvristaatuse tõendi taotlus](#)). Vormide täitmisel abistab ohvriabi teenistus.

Ohvriabi menetlused on tasuta.

Kohese rahalise abi taotluse saab esitada viie päeva jooksul alates varavastase kuri- või süüteo toimumisest. Taotluse hüvitise saamiseks võib esitada kolme kuu jooksul pärast kuri- või süüteo toimepanemist – erandiks kuriteoohvrite abistamise seaduse kohased ja riigipoolsed hüvitised.

Kaebused ohvriabi teenistuste otsuste kohta tuleb esitada 15 päeva jooksul ohvriabi teenistusele, kuid adresseerituna kohtuasutusele.

2. Teenused

Seaduse kohaselt on osutatavad teenused järgmised:

- abi nõuete esitamisel: ohvriabi teenistused aitavad ohvrite nende põhiõiguste tagamisel ohvrite vajadustele vastaval viisil ja määral, mis tähendab, et neid nõustatakse, millised on nende õigused ja kohustused kriminaal- ja haldusmenetlustes, nõustatakse tervishoiule juurdepääsu tingimuste, tervisekindlustuse, sotsiaaltoetuste ja muude riigi toetuste kohta ning antakse teavet, õigusnõu, emotsionaalset tuge ning mis tahes muud sellega seonduvat praktilist abi;
- kohene rahaline abi, mis võidakse seaduses sätestatud summas anda käimasoleva kriminaalmenetluse

käigus eluaseme, rõivaste, reisi- ja toidu ning arstiabi- ja matusekuludeks, kui ohver ei suuda neid kulusid varavastase kuri- või süüteo tõttu kanda;

- ohvristaatuse tõendamine: käimasoleva kriminaalmenetluse käigus tõendab ohvriabi teenistus kliendi ohvristaatust politseidokumentidel põhineva ametliku tõendiga; ohver saab tõendit kasutada haldus- ja muudes menetlustes, näiteks dokumentide väljastamisel või juurdepääsul õigusabile jne;
- tunnistajaabi: kohtuistungile kutsutud tunnistajad saavad vajaliku nõu saamiseks konsulteerida kohtu tunnistajaabi ametnikuga; kohtu tunnistajaabi ametnik on ametnik, kes asjaomastes õigusaktides sätestatud viisil juhendab tunnistajaid tunnistuse andmisel, et hõlbustada nende kohtusse ilmumist;
- varjupaikade pakkumine: riik pakub vastavalt vajadusele varjupaiku Ungari kodanikest isikutele või neile, kellel on õigus Ungaris vabalt liikuda ja elada, kelle puhul on tuvastatud, et nad on inimkaubanduse ohvrid, olenemata sellest, kas on alustatud kriminaalmenetlust;
- riigipoolne hüvitis: vägivaldse isikuvastase kuriteo käigus surnud või tõsiselt vigastatud isiku sugulased saavad taotleda riigilt hüvitist ühekordse maksena või igakuise toetusena, kui nad seda vastavalt seaduses täpsustatule vajavad.

3. Kontaktandmed

24/7 ohvriabiliin, Ungari võrkudest helistades tasuta:

+36 (1) 80 225 225

[Ohvriabi teenused](#)

Lisateave [ohvriabi](#) kohta.

III.3. Õigusabi

Õigusabi seaduse kohaselt on õigusabi teenistuse (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) peamine eesmärk anda sotsiaalvajadustega isikutele nende õiguste jõustamiseks ja õigusvaidluste lahendamiseks professionaalset õigusabi – teatavates piirides ja kindlas vormis.

1. Menetlus

Õigusabi taotluse saab taotleja esitada isiklikult või saata posti teel asu- või elukohaks olevas pädevas maakonnas (linnaringkonnas) õigusabi eest vastutavale valitsusasutuse organisatsiooniüksusele (piirkondlikule üksusele) – või kui see puudub –, siis nende postiaadressil või töökohas ([Õigusabi – kontaktandmed](#)), täites ja allkirjastades vormi (<http://igazsagugyihivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas>) ning lisades vajalikud manused. Taotluse esitamine on tasuta.

Kui piirkondlik asutus on väljastanud loa andva (lõpliku) otsuse, on isikul võimalik pääseda juurde kohtuameti valveadvokaatide nimekirjas oleva mis tahes valveadvokaadi teenustele (advokaadid, advokaadibürood, kodanikuühiskonna organisatsioonid) (<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyze>).

Kaebused õigusabi teenistuste otsuste kohta tuleb esitada 15 päeva jooksul õigusabi teenistusele, kuid adresseerituna kohtuametile.

2. Õigusabi põhilised vormid

A) Toetus kohtuvälistes menetlustes

- kui vaidluse lahendamiseks ei ole veel alustatud kohtumenetlust,
- nõustamine ja/või dokumentide koostamine,
- see ei anna õigust olla esindatud; valveadvokaat ei tohi kliendi nimel ega asemel tegutseda.

B) Toetus kohtumenetlustes

- kui kohtuasja on juba alustatud,
- pakutakse esindamist,
- ei saa võimaldada inimesele, kes on toime pannud kuri- või süüteo,
- ohvrile võidakse pakkuda seaduslikku esindamist kriminaalmenetluse uurimis- ja süüdistuse esitamise

etappidest alates.

C) Lihtsatel juhtudel annab teenistus lühidalt suulist nõu, kliendi vajadusi hindamata.

3. Õiguse saamise tingimused

A) Hagimenetluses ja hagita asjade menetluses:

- riik katab valveadvokaadi / seadusliku esindaja tasud või maksab riik õigusteenuste tasud üheks aastaks ette, kui kliendi sissetulek ja varaline seis vastab seaduses sätestatud kriteeriumidele,
- riik maksab õigusteenuste tasud ette mis tahes kliendi eest, kelle puhul ohvriabi teenistus on individuaalses menetluses välja selgitanud, et ta on langenud kuriteo ohvriks ning vastab sissetuleku ja varalise seisu poolest seaduses kindaks määratud tingimustele.

B) Kriminaalmenetluses:

- riik maksab valveadvokaadi / seadusliku esindaja tasud üheks aastaks ette, kui kliendi sissetulek ja varaline seis vastab seaduses sätestatud kriteeriumidele,
- riik maksab õigusteenuste eest ette mis tahes kliendi puhul, kelle kohta ohvriabi teenistus on individuaalses menetluses välja selgitanud, et ta on langenud kuriteo ohvriks ning vastab seaduses kindlaks määratud sissetuleku- ja varalise seisu kriteeriumidele.

C) Ühiseeskirjad

Kliendid peavad õigusabi seaduses osutatud dokumentide abil esitama tõendid enda sissetulekute kohta ja nendega samas leibkonnas elavate mis tahes isikute sissetuleku kohta.

Seaduses on nähtud ette juhtumid, kui toetust ei tohi anda, näiteks lepingute koostamisel, välja arvatud juhul, kui toetust taotlevad lepingut sõlmivad pooled ühiselt ning toetuse tingimused on igas suhtes täidetud, või tolliga seotud juhtumite puhul jne.

4. Kontaktandmed

[Piirkondlikud asutused:](#)

Lisateave [õigusabi](#) kohta.

■ Viimati uuendatud: 22/12/2017

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.